

Beszámoló a Honismereti Szövetség egyéves tevékenységéről

I. Szervezeti kérdések:

Az 1989-ben megkezdett előkészületek után 1990. április 25-én tartotta meg alakuló ülését a Honismereti Szövetség, megválasztva ideiglenes elnökségét. A jegyzőkönyv és az elnökség nyilatkozata alapján bejegyzésünket kértük a Fővárosi Bíróságon, ami 1990. június 4-i keltezéssel meg is történt.

Ezt követően július 9-én, a XVIII. Honismereti Akadémia keretében került sor az első közgyűlésre, ahol a küldöttek véglegesítették a szövetség alapszabályát, 17 tagúra bővítették az elnökséget, megválasztották az ellenőrző és a pénzügyi ellenőrző bizottságot, valamint a szövetség választmányát. Az erről készült jegyzőkönyvet, ill. valamennyi írásos dokumentumot megküldtük a megyei egyesületeknek és választmányi tagoknak. Az év folyamán 5 alkalommal hívtuk össze az elnökséget (ebből 3 alkalommal a kibővített elnökséget): szept. 18-án, nov. 4-én, febr. 5-én, márc. 26-án és május 23-án. Külön két alkalommal tartott tanácskozást az alelnökök és a Kuratórium testülete. Április 24-én számoltunk be a szövetség tartalmi munkájáról és gazdálkodásáról az ellenőrző bizottságoknak. A megvitatott kérdésekről minden alkalommal emlékeztető készült, melyet az egyesületek is megkaptak.

A feladattervben megfogalmazottak szellemében áttekintettük a munkabizottságok működését, újjászervezésének kérdését. Folyamatosan végzi tevékenységét megalakulása óta (1989) a Nemzeti Örökség Bizottság, melynek vezetője dr. Román András. Ugyancsak folyamatos munkát végez a honismereti tábori munkabizottság, melyet Turóczy Istvánné vezet.

1991. május 8-án alakult meg a határon túli magyarok bizottsága 2 szlovákiai, egy kárpátaljai, 3 erdélyi, 3 jugoszláviai és 2 ausztriai magyar részvételével, Székely András Bertalan vezetésével. Április 26-án pedig a hazai nemzetiségek bizottságát hoztuk létre 14 taggal, melynek elnöki teendőit Gyivicsán Anna vállalta. Mindkét bizottság működéséhez a Nemzeti és Kisebbségi Etnikai Hivatal nyújt segítséget.

Javasolta még a választmány egy történeti és egy módszertani munkabizottság létrehozását (ill. megújítását), de ez még nem sikerült. Két megye (Nógrád, Somogy) kivételével valamennyi megyében megalakult az egyesület, mindenhol kinyilvánították a szövetséghez való csatlakozási szándékukat. Somogy megyében – jelzések szerint – szerveződik az egyesület, folytatják a honismereti kiadvány megjelenítését. Nógrád megyében nem alakult megyei egyesület, viszont a balassagyarmati honismereti kör önállóan kérte közvetlen csatlakozását a szövetséghez.

Az egyesületekkel rendszeres kapcsolatot tartunk. Egyrészt a kibővített elnökségi ülésekre valamennyi megyéből hívjuk az elnököt vagy a titkárt, másrészt valamennyi tanácskozás emlékeztetőjét és egyéb írásos anyagot megküldtük. Néhány megyéből rendszeresen kapjuk a tájékoztatást a megyei, helyi rendezvényekről, az egyesület életéről.

II. Az évfordulós rendezvények sorában kiemelkednek a Széchenyi-emlékév eseményei. Részt vettünk a Tájak–Korok–Múzeumok által meghirdetett pályázat kiírásában, kiemelten támogatjuk a nyertesekből szerveződő 200 fős honismereti tábort. Az emlékév alkalmából a TKM jelentette a Széchenyi-emlékek, -emlékhelyek c. könyvet, melyet anyagilag támogattunk. A könyvből 500 példányt átvettünk a TKM-től, és átadtuk – igény szerint – a megyei egyesületeknek azzal a céllal, hogy az árát (darabonként 100 Ft) megtarthatják a működési feltételek biztosítására.

Tervezzük Széchenyi-emlékűlés megszervezését szeptemberben Budapesten, melyen neves történészek, művészek máris vállalták a részvételt, előadás megtartását. E rendezvényt a budapesti és a Pest megyei egyesülettel közösen rendezzük.

Szántódon pedig a Szántódi Tudományos Bizottsággal közösen tervezzük egy emlékülést, regionális témával, Széchenyi eszméiségeivel. Az előkészítő munkálatokat már megkezdtük és folyamatosan végezzük.

III. A pályázatok sorában a Legújabbkori Történeti Múzeummal közösen meghirdettük a hagyományos honismeret-helytörténeti pályázatot az 1990–91-es évre. Az eredményhirdetésre az 1992. évi

Honismereti Akadémián kerül sor. A felhívást valamennyi megyei múzeumnak, ill. egyesületnek elküldtük, kérve a korábbi gyakorlatnak megfelelően szakmai segítséget, propagandatevékenységet.

A Néprajzi Múzeummal történt megállapodás alapján a hagyományos Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatot szervezésében és kiírásában módosítva hirdetjük meg. Szövetségünk a díjazásban is részt vállal, és a korábbi gyakorlatnak megfelelően helyet biztosít a Honismeretben mind a pályázattal kapcsolatos közleményeknek, mind a sikeres pályamunkáknak. A gyűjtésszervezéssel foglalkozó csoport pedig állandó kapcsolatot létesít a megyei egyesületekkel.

Pályázatot hirdettünk honismereti táborok és megyei, helyi honismereti-helytörténeti jellegű kiadványok, periodikák anyagi támogatására. A tábori munkabizottság szakmai véleménye alapján a kuratórium 52 tábor támogatását javasolta, összesen 1 millió 60 ezer Ft értékben. (Két tábor pályázata nagyon megkése érkeztet, így azokkal már nem tudunk érdemben foglalkozni.) Kiadványok támogatására 29 pályázat érkezett, melyeket a szakmai bírálóbizottság véleménye alapján díjazott a kuratórium, összesen 425 000 Ft értékben. Két pályázatot nem tudott a bizottság elfogadni, ezek nem kaptak támogatást. (A részletes kimutatást mindkét pályázatról megküldtük az egyesületnek.)

Szövetségünk az elmúlt évben pályázatot nyújtott be a Karácsony Sándor Alapítványhoz a repertórium kiadásának támogatására, sajnos eredménytelenül. A korábban az Eötvös Alapítványhoz benyújtott pályázatunkkal viszont 10 000 Ft-os támogatást nyertünk, melynek segítségével ez évben megjelenhetett a Honismeret 15 évfolyamának repertórium.

Az Országgyűlés Parlamenti Bizottságához benyújtott pályázatunkra 2 millió 5 ezer Ft-ot kaptunk, elsősorban ifjúsági célokra, ill. a működés támogatására. Az elnökség javaslata alapján valamennyi egyesületet 10 000 Ft-os támogatásban részesítünk ebben az évben a kapott pénzből.

A Magyar Televízió különböző pályázatain két program pályázatában vettünk részt, melyekkel egyrészt a nem közismert magyarországi várak bemutatását szolgáló film, másrészt a régi nyelvjárási anyagok megörökítő műsor elkészítéséhez kértünk az alkotókkal közösen támogatást. Támogatjuk az 1944–45-ös kitelepítésekről, áttelepítésekről, hadifogyókról készülő filmet.

IV. A XIX. Országos Honismereti Akadémia előkészítésében, szervezésében folyamatosan együttműködünk a házigazda szerepét vállaló Békés megyei honismereti egyesülettel, a támogató intézményekkel, szervekkel. Elnökségünk részt vett a programterv kidolgozásában, az előadók felkészítésében, egyéb szervezési munkálatokban.

V. *Kapcsolatokat* kerestünk más szervekkel, intézményekkel, melyek mozgalmunkat támogatni tudják. A Honvédelmi Minisztériummal konkrét, a tartalmi munkát segítő személyes kapcsolat jött létre (ez részben az akadémia sikeres lebonyolításában is jelentkezett).

A Művelődési és Közoktatási Minisztériummal folytatott megbeszélés során egy-egy akciónk lebonyolításához kaptunk ígéretet a támogatásra.

Tárgyalást folytattunk a Kossuth Könyvkiadóval a Magyarországi Honismereti Füzetek-sorozat kiadásáról, mely egy-egy megye múltjának, jelenének egységes tematika alapján történő bemutatásával lett volna hivatott segíteni az oktatást. A sorozat elindításához szükséges pénz azonban nem áll rendelkezésre, így e tervet el kellett halasztanunk.

Csatlakoztunk a Kossuth Szövetséghez, aktivistáink részt vettek az országos tanácskozásukon, pályázati kiírásukat folyóiratunkban megjelentettük. Felvételét kérte szövetségünkbe társszerveként a Magyarország Felfedezői Hagományörző Szövetség, melynek elnökével előzetes tárgyalásokat folytatott elnökségünk. A mozgalom mintegy 30 000 fős tanulói taglétszámmal az utánpótlást segíthetné, mozgalmunkkal rokon célkitűzéseivel pedig szövetségünk tartalmi munkáját gazdagíthatná. Felvételükről a közgyűlés dönt, az elnökség támogatólag terjeszti javaslatát a közgyűlés elé.

VI. A Honismeret c. folyóiratot sikerült megmenteni a megszűnéstől. Az elmúlt évben jelentkezett anyagi és egyéb gondok miatt az egyes számok torlódtak, ez év elejére átcúsztak, 2–2 számot összevontan voltunk kénytelenek megjelentetni, de végül is mind a 6 szám az olvasók kezébe került. Ez évben már reményeink szerint sikerül a kéthavonkénti megjelenésre visszaállni. A terjesztést a postával közvetlenül kötött szerződés szerint végezzük, az árusítást a posta egy újonnan alakult részlege végzi, egyelőre sajnos csak Budapesten. (Szerintük vidéken nincs rá igény.) Előfizetőink száma jelenleg 1620 fő ill. intézmény, az eladott példányszám 220 db, a lap 2500 példányban jelenik meg. A külföldi terjesztésben segítséget nyújt az Országos Széchényi Könyvtár 150 példány előfizetésével, így a határon túli területekre nagyobb példányszámban jut el a lap. Támogatást kértünk az Illyés Alapítványtól, de egyelőre eredménytelenül.

Sok huzavona után végre megjelent a repertórium is, melyből a korábbi előfizetőknek már meg is küldtük az igényelt példányt. A kiadványt 1500 példányban jelentettük meg, propagálásában, terjesztésében kérjük az egyesületek segítségét, hogy minél több egyéni előfizetőhöz, könyvtárakhoz, egyéb intézményhez is eljusson.